

ԱՐՑԱԽԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

21 մայիսի 2018 թ.

N 391-Ն

ք.Ստեփանակերտ

ԱՆԱՍՆԱԲՈՒԾՈՒԹՅԱՆԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ՊԱՐՏԱԴԻՐ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Հիմք ընդունելով «Իրավական ակտերի մասին» Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության օրենքի 13-րդ հոդվածը և Արցախի Հանրապետության կառավարության 2018 թվականի փետրվարի 7-ի N 76-Ա որոշման կատարումն ապահովելու նպատակով՝ Արցախի Հանրապետության կառավարությունը **ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ Է**.

1. Հաստատել անասնաբուծությանը ներկայացվող պարտադիր պահանջները՝ համաձայն հավելվածի:

2. Սույն որոշումն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակման օրվան հաջորդող տասներորդ օրը:

«Հաստատում եմ»

ԱՐՑԱԽԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽԱԳԱՀ

Բ. ՍԱՀԱԿՅԱՆ

ԱՆԱՍՆԱՔՐՈՒԹՅԱՆԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ՊԱՐՏԱԴԻՐ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐ

I. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

1. Սույն պահանջներով կարգավորվում են Արցախի Հանրապետության տարածքում գյուղատնտեսական կենդանիներ տիրապետողների (պահողների) կողմից անասնաբուծության իրականացման հետ կապված հարաբերությունները, անասնաբուծության իրականացման միջոցները և եղանակները:

2. Սույն պահանջները չեն տարածվում դեկորատիվ և ուսումնական նպատակներով պահվող փոքր կենդանիների, թռչունների, ինչպես նաև շների և կատուների վրա:

3. Գյուղատնտեսական կենդանի պահելու ժամանակը ներառում է կենդանու պահպանումը մինչև դրա օտարումը, մորթը, խոտանումը կամ բնական անկումը:

4. Գյուղատնտեսական կենդանիներ տիրապետողներն իրենց գործունեության ընթացքում ղեկավարվում են սույն պահանջներով և այլ իրավական ակտերով:

5. Սույն պահանջներում օգտագործվող հիմնական հասկացություններն են՝

1) **անասնաբուծությանը ներկայացվող պարտադիր պահանջներ**՝ գյուղատնտեսական գործունեության բնագավառում գյուղատնտեսական կենդանիներ տիրապետողների կողմից պարտադիր կատարման միջոցառումների համալիր, որը ներառում է սանիտարահիգիենիկ, անասնաբուժասանիտարական կանոնների և նորմերի պահպանումը, ինչպես նաև կենդանիների համար այնպիսի պայմանների ապահովումը, որոնք չեն կարող բացասաբար անդրադառնալ հարակից տարածքների, շրջակա միջավայրի և այլ անձանց իրավունքների վրա.

2) **անասնաբուծություն**՝ գյուղատնտեսության մեջ տեսակարար կշիռ ունեցող ճյուղ, որը զբաղվում է գյուղատնտեսական կենդանիների բուծմամբ.

3) **անասնաշենք**՝ անասուններ պահելու համար նախատեսված գետնափոր, կիսագետնափոր, վերգետնյա, ժայռափոր, քարե և (կամ) փայտե կառույց.

4) **արգելված վայր**՝ համայնքի ավագանու որոշմամբ հաստատված վայրեր, որտեղ արգելվում է գյուղատնտեսական կենդանիների գտնվելը.

5) **գյուղատնտեսական կենդանիներ**՝ խոշոր և մանր եղջերավոր կենդանիներ (տավար, գոմեշ, ոչխար, այծ), խոզ, ձի, ջորի, ավանակ, ճագար, հավ, հնդկահավ, բադ, սագ և այլն.

6) **գյուղատնտեսական կենդանիներ տիրապետող**՝ (այսուհետ՝ տիրապետող)՝ այն ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձը կամ անհատ ձեռնարկատերը, որին պատկանում և (կամ) որի հսկողության և (կամ) խնամքի ներքո գտնվում է գյուղատնտեսական կենդանին.

7) **գյուղատնտեսական կենդանիների պահվածք**՝ մարդու հսկողության ներքո կենդանիների խնամքի միջոցառումների համալիր, որը ներառում է տեղաբաշխումը, կերակրումը, զրոհիզիենիկ պայմանների ստեղծումը, օրվա ռեժիմի պահպանումը:

8) **կենդանիների պահվածքի համակարգ**՝ արոտային՝ կենդանիներն ամբողջ տարվա ընթացքում կերակրվում են արոտավայրերում, մսուրաարոտային՝ կենդանիները ձմռանը պահվում են անասնաշենքերում, ամռանը՝ արոտավայրերում, և մսուրային՝ կենդանիների փակ պահվածքով բուծում:

9) **հոտ**՝ միասին արոտավայր տեղափոխվող կամ արածեցվող մանր եղջերավոր կենդանիների խումբ:

10) **նախիր**՝ միասին արոտավայր տեղափոխվող կամ արածեցվող խոշոր եղջերավոր կենդանիների խումբ:

11) **փակ պահվածք**՝ գյուղատնտեսական կենդանիներն ամբողջ տարվա ընթացքում անասնաշենքում և կից մեկուսացված տարածքում պահելը՝ բացառելով կենդանու տեղափոխումն արոտավայր:

II. ԱՆԱՍՆԱՇԵՆՔԵՐԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐ

6. Տառը և ավելի պայմանական գրուխ գյուղատնտեսական կենդանիների համար նախատեսված անասնաշենքերը պետք է կառուցված լինեն շինարարական նորմերին համապատասխան, հասարակական վայրերին (մանկապարտեզներին, դպրոցներին, հանրային սննդի օբյեկտներին, բուժական հաստատություններին և այլն) անմիջականորեն չհարող տարածքներում, պահվեն մաքուր և նորոգ վիճակում, ապահովված լինեն բնական և (կամ) արհեստական օդափոխության և լուսային համակարգերով, մշտական հոսող կամ պահեստավորված ջրով, կենդանիների կերակրման համար նախատեսված մսուրներով: Անասնաշենքերի պատուհանները պետք է լինեն ցանցապատված:

7. Անասնաշենքերում, ըստ անհրաժեշտության, սակայն ոչ պակաս քան վեց ամիսը մեկ անգամ, պետք է իրականացնել ախտահանման, միջատազերծման և կրծողների ոչնչացման (դեռատիզացման) աշխատանքներ:

III. ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐԻ ՊԱՀՄԱՆ ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

8. Գյուղատնտեսական կենդանիների պահվածքի համար պարտադիր պայման է հանդիսանում սանիտարահիզիենիկ և անասնաբուժասանիտարական կանոնների ու նորմերի պահպանումը, բացառելով սանիտարական և հոգեբանական բացասական երևույթների ազդեցությունը մարդկանց վրա:

9. Գյուղատնտեսական կենդանիները պետք է պահվեն իրենց պահվածքի համար առանձնահատուկ պայմաններին և պահանջներին համապատասխան:

10. Խոզերի բուծումը պարտադիր կերպով պետք է կազմակերպվի փակ պահվածքով, բացառվելով շփումը վայրի և ընտանի կենդանիների ու թռչունների հետ: Խոզերի ինֆեկցիոն հիվանդություններից խուսափելու նպատակով արգելվում է խոզաբույծից և անասնաբույծից բացի այլ անձանց մուտքն անասնաշենք: Խոզերի բուծման համար

նախատեսված անասնաշենքերում պարտադիր կերպով պետք է պահպանվի ջերմային ռեժիմը՝ 16-ից մինչև 23 աստիճան Ցելսիուս ջերմաստիճանով:

11. Տիրապետողն իրավունք ունի՝

1) տեղական ինքնակառավարման մարմիններից ճշտելու գյուղատնտեսական կենդանիների արածեցման համար նախատեսված արոտավայրերի սահմանները և արոտավայրեր տեղափոխելու ուղիները.

2) գյուղատնտեսական կենդանիների պահվածքի համակարգում ընտրելու գյուղատնտեսական կենդանիների բուծման առանձնահատկություններին հատուկ և իր համար նպատակահարմար անասնաբուժության ձևերը.

3) ինքնուրույն կամ այլ տիրապետողների հետ միասին ստեղծել գյուղատնտեսական կենդանիների միավորված նախիրներ և հոտեր:

4) իրականացնել այլ անձանց իրավունքները և պարտականությունները չխախտող այլ գործողություններ:

12. Տիրապետողը պարտավոր է՝

1) գյուղատնտեսական կենդանուն պահել դրա կենսաբանական ու անհատական առանձնահատկություններին համապատասխան և ապահովել կենդանու կենսաապահովման համար բավարար պայմաններ.

2) հսկել գյուղատնտեսական կենդանուն՝ բակերի և հարակից տարածքների աղտոտումը բացառելու նպատակով, իսկ աղտոտման դեպքում անհապաղ մաքրել այն.

3) անձամբ կամ իր կողմից լիազորած անձանց հսկողությամբ ապահովել գյուղատնտեսական կենդանու տեղափոխումն արոտավայր կամ գյուղատնտեսական կենդանին պահել անասնաշենքերում և կից մեկուսացված տարածքներում՝ բացառելով կենդանու տեղափոխումն արգելված վայր.

4) տեղական ինքնակառավարման մարմիններից ճշտել գյուղատնտեսական կենդանիների գտնվելու համար արգելված վայրերը.

5) անասնաշենքի սպասարկման համար նախատեսված տարածքը մեկուսացնել ցանկապատով, պատով և այլ պաշտպանիչ շերտով.

6) քաղաքային համայնքներում գյուղատնտեսական կենդանիների նախրի կամ հոտի շարժը կազմակերպել կենտրոնական հատվածները շրջանցող ուղիներով՝ նախապես համաձայնեցնելով տեղական ինքնակառավարման մարմինների հետ, կամ հատուկ տրանսպորտային միջոցներով.

7) հիվանդությունների կանխարգելման նպատակով ապահովել կենդանիների պահվածքի և անասնաշենքերի և հարակից տարածքների մաքրության օպտիմալ պայմաններ.

13. Արգելվում է՝

1) գյուղատնտեսական կենդանի պահելը չհարմարեցված շինություններում, նկուղներում, շենքերում և բազմաբնակարան շենքերի բակերում.

2) գյուղատնտեսական կենդանու առանց հսկողության գտնվելը անասնաշենքից, իսկ անասնաշենքին կից մեկուսացված տարածքի առկայության դեպքում՝ այդ տարածքից դուրս վայրում.

3) տարբեր տեսակի կենդանիների համատեղ գտնվելն առանձնացված տարածքներ չունեցող մեկ անասնաշենքում.

4) կենդանիների խոշտանգումը, ծեծը և դրանց նկատմամբ այլ դաժան վերաբերմունքը.

5) անասնաբուժական թափոններով շրջակա միջավայրի աղտոտումը:

14. Գյուղատնտեսական կենդանուց գոյացած թափոնների վնասազերծումն անասնաշենքում և կից մեկուսացված տարածքում իրականացվում է դրա համար հատուկ նախատեսված վայրում՝ բացառելով գոմաղբաջրերի տարածումը:

15. Կուտակված գոմաղբը կարող է օգտագործվել հողի պարարտացման համար: Կուտակված գոմաղբն ամբողջությամբ օգտագործելու անհնարինության դեպքում տիրապետողը պարտավոր է ապահովել դրա տեղափոխումը տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից հատկացված տարածք:

Հողի պարարտացման նպատակով գոմաղբի օգտագործումը պետք է իրականացվի սահմանված նորմերին համապատասխան, բացառելով շրջակա միջավայրի աղտոտումը, մարդկանց ու կենդանիների առողջության վրա բացասական հետևանքների ազդեցությունը:

16. Տիրապետողը պարտավոր է հիվանդությունների կանխման նպատակով ապահովել համապատասխան անասնաբուժական միջոցառումների իրականացումը:

IV. ԳՅՈՒԴԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐԻ ԱՐՈՏԱՎԱՅՐ ՏԵՂԱՓՈԽՄԱՆԸ ՆԵՐԿԱՅԱՅՎՈՂ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐ

17. Արոտային շրջանում գյուղատնտեսական կենդանու, բացառությամբ խոզերի, արածեցումը պետք է լինի կազմակերպված տիրապետողի և (կամ) գյուղատնտեսական կենդանուն արոտավայր տեղափոխելու նպատակով նախրի կամ հոտի համար պատասխանատու նշանակված անձի կողմից: Անհնարինության դեպքում տիրապետողը պարտավոր է ապահովել գյուղատնտեսական կենդանու մտուրային պահվածքը: Մեկ անձի (հոտի կառավարչի) հսկողությամբ արոտավայր տեղափոխվող կամ արածեցվող նախիրը պետք է կազմված լինի առավելագույնը 70 գլուխ խոշոր եղջերավոր, իսկ հոտը՝ առավելագույնը 200 գլուխ մանր եղջերավոր կենդանիներից:

18. Գյուղատնտեսական կենդանիների նախիրների և հոտերի կազմակերպված արածեցումն իրականացվում է արոտավայրերում:

19. Տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից սահմանվում են համայնքի վարչական սահմաններում գտնվող գյուղատնտեսական կենդանիների արածեցման համար նախատեսված արոտավայրերի սահմանները, արոտավայրեր տանող ուղիները և արոտավայրերի օգտագործման ժամանակացույցը:

20. Գյուղատնտեսական կենդանու ազատ արածեցումը թույլատրվում է միայն տիրապետողի կամ գյուղատնտեսական կենդանու ազատ արածեցման համար համաձայնություն տված անձի ցանկապատած հողատարածքում:

21. Գյուղատնտեսական կենդանիների տեղափոխումն արոտավայր իրականացվում է տիրապետողի կամ դրա համար պատասխանատու նշանակված անձի հսկողությամբ՝ տեղական ինքնակառավարման մարմնի կողմից սահմանված ուղիներով և արոտավայր տեղափոխելու հատուկ կանոնների պահպանմամբ:

22. Արգելվում է՝

1) գյուղատնտեսական կենդանիների առանց հսկողության բաց թողնելը կամ առանց հսկողության արածեցումը, բացառությամբ սույն պահանջների 20-րդ կետով նախատեսված դեպքի.

2) արգելված վայրում գյուղատնտեսական կենդանիների գտնվելը.

3) ընդհանուր օգտագործման պետական ավտոմոբիլային ճանապարհների երթևեկելի մասով (բացառությամբ տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից սահմանված արոտավայր տանող անցուղիների) և բաժանարար գոտիով անասուններ քշելը, ճանապարհի պաշտպանական գոտում առանց մշտական հսկողության անասուն արածեցնելը.

4) պետական անտառային ֆոնդի ոչ անտառապատ հողերում ինքնակամ անասուններ արածեցնելը:

V. ԱՆԿԱԾ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿԵՆԴԱՆՈՒ ՎՆԱՍԱԶԵՐԾՄԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐ

23. Գյուղատնտեսական կենդանու դիակի թաղումը կամ դիակիզումը հանդիսանում է տիրապետողի պարտականությունը, որը պետք է կազմակերպվի անասնաբույժի ներկայությամբ և ցուցումներով:

VI. ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ ՍՈՒՅՆ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԻ ԽԱԽՏՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

24. Սույն պահանջների խախտումը հանգեցնում է պատասխանատվության՝ օրենքով սահմանված կարգով: Պատասխանատվության կիրառումը չի ազատում խախտումների հետևանքների վերացման պարտականությունից:

25. Գյուղատնտեսական կենդանու կողմից պատճառված վնասների հատուցման հարցերը կարգավորվում են Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգրքով և քաղաքացիական իրավունքի նորմեր պարունակող այլ իրավական ակտերով:

ԱՐՑԱԽԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԳՈՐԾԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ

ՊԵՏ-ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ ՂԵԿԱՎԱՐԻ ԱՌԱՋԻՆ ՏԵՂԱԿԱԼ

Ա. ԼԱԶԱՐՅԱՆ